

PRIRUČNIK O PRIMENI NALOGA ZA RAD U JAVNOM INTERESU

**PRIRUČNIK O PRIMENI NALOGA
ZA RAD U JAVNOM INTERESU**

Autor izveštaja:

Gzim Shala

Izdavač:

NVO AKTIV

Urednik:

Miodrag Milićević

Mart 2024.

Ova publikacija je nastala uz finansijsku podršku UNMIK-a u okviru projekta „Dalja podrška za pristup pravdi i ljudskim pravima u regionu Mitrovice”.

Njen sadržaj je isključiva odgovornost NVO Aktiv i ne odražava nužno stavove UNMIK-a.

Sadržaj

Uvod	7
Smisao i cilj naloga za rad u javnom interesu	9
Nalog za rad u javnom interesu kao zamena za glavnu kaznu i kao alternativna kazna	13
Nalog za rad u javnom interesu za odrasle kao zamena za zatvorsku kaznu ...	17
Slučajevi kada je dozvoljeno izdavanje naloga za rad u javnom interesu ...	17
Kao zamena za glavnu kaznu	17
Kao alternativna kazna	17
Dobijanje pristanka	17
Trajanje naloga	18
Opoziv naloga	19
Nalog za rad u javnom interesu kod maloletnika	21
Rad u javnom interesu kao mera diverziteta	21
Uslovi za izdavanje naloga za rad u javnom interesu	22
Trajanje mere	22
Opoziv mere	23
Nalog za rad u javnom interesu kao kazna	23
Uslovi za izdavanje naloga za opšte dobrotvorni rad	23
Trajanje naloga	25
Opoziv naloga	25
Izvršenje naloga	25
Sprovođenje i nadzor naloga za rad u javnom interesu	27
Izvršenje naloga za rad u javnom interesu	27
Program rada u javnom interesu	27
Opoziv naloga za rad u javnom interesu	29
Početak postupka i nadležnost	29
Odvijanje postupka i odluka	30

1 UVOD

Rad u javnom interesu ima za cilj resocijalizaciju i reintegraciju počinioca krivičnog dela, bez izricanja kazne zatvora. Kazna zatvorom, kao najtradicionalnija krivična kazna, podvrgnuta je brojnim kritikama i tom prilikom su ispitane njene alternative. Rad u javnom interesu je jedna od ovih alternativa.

Krivični zakon Br. 06/L-074 Republike Kosovo je predvideo nalog za rad u javnom interesu. Ovaj zakonik nam predstavlja ovaj nalog u dva oblika: kao zamenu za glavnu kaznu, bilo zatvorsku ili alternativnu, i kao alternativnu kaznu. Kriterijumi za primenu ovog naloga razlikuju se iz jednog oblika od drugog.

S druge strane, osim kod punoletnih lica, nalog za rad u javnom interesu se sprovodi i na maloletna lica. Ovo je regulisano Zakonikom pravde o maloletnicima br. 06/L-006. I u ovoj oblasti nalog za rad u javnom interesu je predstavljen u dva oblika: kao meru diverziteta i kao kaznu za maloletnike.

U junu 2023. godine, NVO Aktiv objavio je izveštaj „Alternativna kazna - rad u javnom interesu“. Jedna od preporuka iz ovog izveštaja je da se u cilju adekvatne obuke sudija, uključujući i državne tužioce, kao i sticanja posebnih znanja iz oblasti primene i izvršenja alternativnih kazni, izradi poseban priručnik koji će pomoći sudijama u njihovom svakodnevnom radu.

Ovaj priručnik predstavlja detaljna objašnjenja u vezi sa primenom naloga za rad u javnom interesu. U ovom Priručniku, nalog za rad u javnom interesu se tretira u svim situacijama i proceduralnim fazama, u okviru svakog konteksta. Dakle, ovaj Priručnik, nakon pojašnjenja značenja i svrhe ovog naloga, pojašnjava primenu naloga o radu u javnom interesu kao načinu zamene glavne kazne i primenu ovog naloga kao alternativne kazne. Takođe, data su pojašnjenja i za primenu ovog naloga na punoletna i maloletna lica.

Osim toga, ovaj Priručnik nudi i pojašnjenja u vezi sa načinom interakcije institucija pravosudnog sistema sa Probacionom službom, sprovođenjem i nadzorom naloga za rad u javnom interesu i do opoziva ovog naloga.

Namera je da se ovim Priručnikom razjasne pravne dileme vezane za različite situacije. Ovo u cilju olakšavanja primene ovog naloga u praksi, pojašnjavajući način delovanja u svakoj konkretnoj situaciji.

2 SMISAO I CILJ NALOGA ZA RAD U JAVNOM INTERESU

Nalozi za rad u javnom interesu su deo alternativnih kazni. Ove kazne su, ukratko rečeno, nastale kao potreba da se sa zatvorske kazne pređe na druge kazne. Dakle, alternativne kazne su samo alternative glavnih kazni.

Zatvorska kazna, kao najtradicionalnija krivična kazna, podvrgnuta je brojnim kritikama. U početku se pokazalo da je zatvorska kazna kontraproduktivna u rehabilitaciji i reintegraciji počinioca lakših krivičnih dela. Ova kontraproduktivnost je izražena i u slučajevima kažnjavanja nekih ugroženih grupa. Suočeni sa povećanom primenom zatvorske kazne, malo je dokaza da je povećana primena ove kazne poboljšala javnu bezbednost.¹

S druge strane, velika primena zatvorske kazne takođe čini da zatvori budu pretrpani. U ovoj situaciji stvara se velika mogućnost da se, pored ograničenja slobode, kao posledica krivične kazne, krše i druga prava osuđenih. Štaviše, samo izvršenje zatvorske kazne je skupo, što stvara veliko budžetsko opterećenje²

Problemi koji se javljaju u vezi sa zatvorskom kaznom ni u kom slučaju ne bi trebalo da umanje značaj ove kazne, kao najkласičnije i najvažnije kazne u krivičnoj pravdi. Međutim, zbog posledica zatvorske kazne, posebno u slučajevima lakših krivičnih dela, važno je sagledavanje mogućnosti za izricanje alternativnih kazni.

Dakle, alternativne kazne su rezultat savremenih trendova. U okviru njih, ove kazne su parapenalne, da bi se u svim zakonom predviđenim slučajevima umesto kazne zatvora izricale alternativne kazne. Dakle, da se izreknu kazne koje nisu zatvorske³. Ove kazne imaju za cilj da istovremeno kazne počiniocе krivičnih dela, ali da ih istovremeno drže van zatvora.⁴

Nalog za izvršenje rada u javnom interesu, koji je predmet obrade u ovom priručniku, predstavlja jednu od alternativnih kazni. Sredinom šezdesetih godina prošlog veka u Holandiji su počele kritike protiv zatvorske kazne. Dve su bile glavne kritike. Prvo, isključenje i stigmatizacija su viđeni kao nuspojave zatvorske kazne, zbog čega se ova kazna smatrala nehumanom i kao takva treba da se koristi samo u određenim slučajevima. Drugo, dok je postojalo zajedničko uverenje da i društvo i osuđenik imaju koristi od rehabilitacije osuđenika, postojalo je veliko razočaranje u rehabilitacioni potencijal

1 Kancelarija Ujedinjenih nacija za droge i kriminal, "Priručnik o osnovnim principima i obećavajućim praksama o alternativama zatvoru", Njujork, 2007, str.3-6.

2 Ibidem.

3 Ismet Salihu, Hilmi Žitija, Fejzullah Hasani, „Komentar Krivičnog zakona Republike Kosovo“, Priština, 2014, str. 204.

4 Basharat Hussain, Vaheed Chaudhri, Ali Askar, "Od pružanja 'alternativne kazne' do nuđenja 'kazne u zajednici': Istorija i razvoj kazni zajednice u Britaniji", ABC Žurnal naprednih istraživanja, Tom 1, br. 2, 2012, str. 79.

zatvora. U okviru ove diskusije bilo je inicijativa za razvoj novih oblika kažnjavanja. Povećanje primene novčanih kazni i upotrebe uslovnih osuda bila je jedna od opcija koje su razmatrane. U ovoj klimi diskusije, neplaćeni rad za dobrobit zajednice predložen je kao alternativa zatvoru.

Dakle, rad u javnom interesu, kao vid alternativne kazne, relativno je nov. Na evropskom kontinentu to je prvi put predviđeno krivičnim zakonodavstvom Danske 1974. godine. Potom su ovu vrstu kazne usvojile i mnoge razvijenije zemlje Evrope, poput Francuske, Nemačke, Mađarske, Poljske, Finske, Češke, Švedske, Engleske, Severne Irske itd. Takođe, rad u javnom interesu je predviđen i u Sjedinjenim Američkim Državama. Ovu vrstu kazne preporučuju i Evropska pravila (Preporuke Saveta Evrope, br. R(92). Cilj svih zemalja koje su predvidele ovu vrstu kazne je da se u svim mogućim slučajevima smanje kratkotrajne zatvorske kazne⁵.

Cilj naloga za rad u javnom interesu je u skladu sa svrhom alternativnih kazni. U ovom slučaju treba istaći činjenicu da izricanje ove kazne, mimo svrhe koju ima u odnosu na sistem, kao što je neprenaseljenost zatvora, očuvanje budžeta itd, ima za cilj rehabilitaciju počinitelaca krivičnih dela⁶. Dakle, izricanje ove kazne ne znači da sudovi odustaju od ostvarivanja samog cilja kazne. Naprotiv, u svakom slučaju kada zakon nudi mogućnost izricanja ove kazne, sudovi treba da analiziraju da li izricanje ove kazne omogućava ili ne postizanje ciljeva kazne. Dakle, ne u svakom slučaju kada je izricanje ove kazne zakonski dozvoljeno, ista mora biti izrečena. To bi trebalo da se desi tek kada se sudije uvjere da izricanje ove kazne omogućava postizanje ciljeva kazne.

Izricanje naloga za rad u javnom interesu ima nekoliko koristi. U početku, kroz ovu kaznu, sudovi zadržavaju počinioca lakih krivičnih dela van zatvora. Međutim, neslanje osuđenog u zatvor ne znači da on ostaje neosuđen, već da se njegovo kažnjavanje sastoji u obavezi da isti obavlja rad u javnom interesu. Dalje, izricanje naloga za rad u javnom interesu takođe smanjuje budžetsko opterećenje za zadržavanje zatvorenika. Ovakav nalog pomaže i u rehabilitaciji počinioca krivičnog dela, na način da se ova kazna sprovodi, omogućavajući osuđenom da održi kontakt sa porodicom i sačuva posao koji ima.⁷

Primeri radova koji se izvode u okviru naloga za rad u javnom interesu su izgradnja i održavanje javnih radova ili puteva, radovi na očuvanju i poboljšanju životne sredine, projekti za očuvanje, upravljanje ili distribuciju i snabdevanje vodom, radovi na održavanju u javnim školama, bolnicama i drugim javnim društvenim objektima, obezbeđivanje vanredne besplatne nastave u školama.⁸

5 Ismet Salihu, Hilmi Žitija, Fejzulah Hasani, „Komentar Krivičnog zakonika Republike Kosovo“, Priština, 2014, str. 229-230

6 Basharat Hussain, Vaheed Chaudhri, Ali Askar, *O'd pružanja 'alternativne kazne' do nuđenja 'kazne u zajednici': Istorija i razvoj kazni zajednice u Britaniji*, ABC Žurnal naprednih istraživanja, Tom 1, br. 2, 2012, str. 83.

7 Penal Reform International, Učiniti rad u zajednici: paket resursa iz istočne Afrike, London, 2012, str.7.

8 Ibidem.

Kao što je rečeno, potreba za sticanjem koristi institucija od izricanja naloga za rad u javnom interesu ne treba da apstrahuje glavni cilj kazne: postizanje ciljeva kazne. U stvari, između ostalog, ovo bi trebalo da bude glavni fokus prilikom izricanja ovog naloga. Dakle, u pogledu rehabilitacije osuđenog, veoma je važno da posao koji se nalaže da bude individualizovan, na način da vrsta posla koja se sprovodi bude usmerena na rehabilitaciju osuđenog, stvarajući pritom dobre navike i čineći ga spremnim da se vrati u društvo kao korisna ličnost.

Čak je i Krivični zakonik Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK), u okviru krivičnih sankcija, utvrdio alternativne kazne. U početku su alternativne kazne bile predviđene privremenim krivičnim zakonikom. Ovde su određene dve alternativne kazne, uslovna i polusloboda⁹. Nalog za rad u javnom interesu utvrđen je kao mogućnost da se izrekne samo u vezi sa uslovnom kaznom, ali ne i kao jedina alternativna kazna.

I Krivični zakonik br. 04/L-082 Republike Kosovo utvrdio je alternativne kazne. Za razliku od Privremenog krivičnog zakonika Kosova, nalog za rad u javnom interesu je sada određen kao posebna alternativna kazna, koja nije nužno povezana sa uslovnom kaznom. Na isti način, alternativne kazne su obrađene u Krivičnom zakoniku br. 06/L-074 Republike Kosovo, koji je trenutno na snazi.

3 NALOG ZA RAD U JAVNOM INTERESU KAO ZAMENA ZA GLAVNU KAZNU I KAO ALTERNATIVNA KAZNA

U skladu sa značajem i svrhom koju ima, u okviru krivičnih sankcija, KZRK je takođe utvrdio nalog za rad u javnom interesu. Prvo, kako bismo mu dali kontekst, treba razjasniti da je KZRK odredio tri vrste kazni: glavnu, alternativnu i dopunsku¹⁰. Nalog za rad u javnom interesu se javlja u dve vrste kazni, onim glavnim i onim alternativnim.

U slučaju glavnih kazni, nalog za rad u javnom interesu predstavlja se kao opcija da Sud zameni zatvorsku kaznu nalogom za rad u javnom interesu¹¹. Takođe, u okviru odredbi koje regulišu glavne kazne, nalog za rad u javnom interesu je predstavljen kao mogućnost da se kazna zameni novčanom kaznom.¹² Dok je pored uslovne osude i poluslobode, nalog za rad u javnom interesu deo alternativnih kazni¹³.

U suštini, bez obzira na to gde se kvalifikuju, obe ove kazne su alternativne kazne. Iako postoje dve vrste odredaba u vezi sa nalogom za rad u javnom interesu, i to one koje ovaj nalog kategorišu kao alternativnu kaznu i one koje ga kategorišu kao glavnu kaznu, odnosno kao zamenu za glavnu kaznu, u oba slučaja ove odredbe govore o mogućnosti da sudija izbegne izricanje kazne zatvora i/ili sa novčanom kaznom i da izrekne kaznu sa nalogom za rad u javnom interesu.

Međutim, ove dve kategorije odredbi koje se odnose na rad u javnom interesu nisu ujednačene. U nastavku predstavljamo tekst ovih odredbi, dok je u narednim potpoglavljima ovaj priručnik pojašnjava način primene naloga za rad u javnom interesu prema svakoj odredbi.

↳ **Nalog za rad u javnom interesu kao zamena za novčanu kaznu**

↳ Ako osuđeni ne želi ili ne može da plati novčanu kaznu sud može, uz pristanak osuđenog, da umesto izricanja zatvorske kazne istu zameni novčanom kaznom uz nalog za obavljanje rada u javnom interesu.¹⁴

↳ **Nalog za rad u javnom interesu kao zamena za zatvorsku kaznu**

↳ Sud može, uz pristanak osuđenog lica, da zameni kaznu zatvora u trajanju do šest meseci (6) nalogom za obavljanje rada u javnom interesu.¹⁵

↳ **Nalog za rad u javnom interesu kao alternativna kazna**

↳ Sud može osuđenom da izrekne kaznu rada u javnom interesu ako je izvršiocu izrekao novčanu kaznu do dve hiljade petstotina (2,500) evra ili kaznu zatvora u trajanju do jedne (1) godine. Rad u javnom interesu može se odrediti jedino uz pristanak osuđenog¹⁶.

10 Zakon br. 06/L-074 Krivični zakonik Republike Kosovo, član 39

11 Ibidem, član 45.1.

12 Ibidem, član 43.5.

13 Ibidem, član 57.1.

14 Ibidem, član 43.5.

15 Ibidem, član 45.1.

16 Ibidem., član 57.1.

Iz ovih odredbi se vidi da uslovi za izdavanje naloga za rad u javnom interesu, u različitim odredbama, nisu jednoobrazni. Dok se u slučaju alternativnih kazni izricanje naloga za rad u javnom interesu izriče samo u slučajevima kada je počinioc osuđen na kaznu zatvora do jedne (1) godine, u slučaju zamene zatvorske kazne, ovaj nalog se može izreći samo u slučajevima kada se počiniocu izriče kazna zatvora do šest (6) meseci. Dok se, u slučaju novčane kazne, nalog za rad u javnom interesu kao alternativna kazna može izreći samo u slučajevima kada je počiniocu izrečena kazna zatvora do 2.500 evra, dok se kao mogućnost zamene novčane kazne visina novčane kazne uopšte ne određuje. Dakle, ove odredbe nisu jednoobrazne, zajednički aspekt svih ovih odredbi je da je za izricanje naloga za rad u javnoj koristi potreban pristanak osuđenog lica.

Suočeni sa ovom neujednačenošću, postavlja se pitanje kako će sudija postupiti u svakom slučaju. Pojašnjenje nejednoobraznih odredaba u materijalnom smislu znači razjašnjenje uslova ili slučajeva kada se može izdati nalog za rad u javnom interesu.

Pre svega, treba istaći da je izricanje naloga za rad u javnom interesu u svakom slučaju u korist osuđenog, i to iz dva razloga. Prvi, ovaj nalog omogućava osuđenom licu da umesto izdržavanja zatvorske kazne ili novčane kazne obavlja rad u javnom interesu. Drugi je da se u svakom slučaju ovaj nalog može izreći samo uz njegov pristanak.

Članom 3. Zakonika o krivičnom postupku garantovano je načelo *in dubio pro reo*. Prema ovom članu, „Sumnje u pogledu postojanja činjenica od značaja za slučaj **ili primenu neke od odredaba krivičnog zakona tumače se u korist okrivljenog i njegovih prava prema ovom zakoniku i Ustavu Republike Kosova**“. Dakle, ovom odredbom otvara se put da se sve gore navedene nedoumice u tumačenju slučajeva kada se može izreći nalog za rad u javnom interesu tumače u korist osuđenog.

U tom smislu, u slučaju kazne zatvora do šest (6) meseci, sudija može izreći nalog za rad u javnom interesu ili kao alternativnu kaznu ili kao zamenu za kaznu zatvora. Dok, u slučajevima kada je izrečena kazna do jedne (1) godine zatvora, sudija može izreći naredbu za rad u javnom interesu kao alternativnu kaznu.

U slučaju naloga za rad u javnom interesu kao zamene za novčanu kaznu, KZRK ne određuje granicu kazne za slučajeve u kojima se novčana kazna može primeniti. Međutim, to ne znači da se svaka novčana kazna, bez obzira na njen iznos, može zameniti nalogom za rad u javnom interesu. U slučaju naloga za rad u javnom interesu kao zamenu za novčanu kaznu, KZRK je utvrdio da se „Nalog za rad u javnom interesu izračunava tako da se osam (8) sati društveno korisnog rada obračunava na dvadeset (20) evra novčane kazne. Trajanje rada u javnom interesu ne može biti duže od dvesta četrdeset (240) radnih sati“. Prema matematičkoj računici, osuđeni ima mogućnost da kroz nalog za rad u javnom interesu zameni maksimalnu kaznu do 600 evra.

U ovoj situaciji, u slučaju novčane kazne do 600 evra, sudija može da izrekne nalog za rad u javnom interesu ili kao zamenu za novčanu kaznu ili kao alternativnu kaznu. Dok,

u slučaju novčane kazne od preko 600 pa do 2500 evra, sudija može da izrekne nalog za rad u javnom interesu kao alternativnu kaznu.

U skladu sa članom 3. Zakonika br. 08/L-032 o krivičnom postupku, nalog za rad u javnom interesu kao alternativna kazna može se izreći i u slučajevima kada sud kumulativno izrekne kaznu zatvora do jedne (1) godine i novčanu kaznu do 2.500 evra.

Treba naglasiti da svi ovi slučajevi predstavljaju priliku za sudiju, a ni pod kojim uslovima obavezu za njega. Dakle, primenu ovih mogućnosti, sudija u svakom slučaju mora da razmotri u svetlu ciljeva kazne i samo ako oceni da nalog za rad u javnom interesu ispunjava ciljeve za postizanje svrhe kazne, onda on izriče ovaj nalog umesto zatvorske kazne ili novčane kazne.

U skladu sa ovim priručnikom, detaljno će biti razrađen način dobijanja pristanka u slučaju naloga za rad u javnom interesu kao zamene za zatvorsku kaznu i novčanu kaznu ili kao alternativnu kaznu.

4 NALOG ZA RAD U JAVNOM INTERESU ZA ODRASLE KAO ZAMENA ZA ZATVORSKU KAZNU

U slučaju krivičnog postupka kada su okrivljeni punoletni, nalog za rad u javnom interesu kao zamena za zatvorsku kaznu izriče se u skladu sa članom 45. KZRK. Dok se, nalog za rad u javnom interesu kao zamena za novčanu kaznu izriče prema članu 43.5. KZRK.

Slučajevi kada je dozvoljeno izricanje naloga za rad u javnom interesu

↳ Kao zamena za glavnu kaznu

- ↳ Da bi se izrekao rad u javnom interesu kao zamena za kaznu zatvora, kazna koju je izrekao sud ne sme biti veća od šest (6) meseci¹⁷.
Dok, da bi se izrekao nalog za rad u javnom interesu kao zamena za novčanu kaznu, kazna koju izriče sud ne sme biti veća od 600 evra¹⁸.

↳ Kao alternativna kazna

- ↳ Da bi se kao alternativna kazna izrekao rad u javnom interesu, kazna koju je izrekao Sud ne bi trebalo da bude veća od jedne (1) godine zatvora, dok novčana kazna ne bi trebalo da bude veća od 2.500 evra¹⁹.

Dobijanje pristanka

U svim slučajevima, nalog za rad u javnom interesu može se izreći samo ako sud dobije pristanak osuđenog lica za ovu zamenu.

Proceduralno, u fazi razmatranja predmeta, Sud ne može razmatrati dobijanje pristanka okrivljenog. Ovo zbog činjenice da bi se time narušio princip pretpostavke nevinosti okrivljenog čija se krivica razmatra.

Pribavljanje pristanka okrivljenog za izricanje naloga za rad u javnom interesu može se izvršiti u dva (2) procesna trenutka, koji nastupaju po okončanju sudskog razmatranja: Ročište za određivanje kazne po priznanju krivice.²⁰ili kažnjavajućom presudom ili prilikom objavljivanja presude. U ovoj situaciji, procesno, u slučajevima kada sud oceni da je moguće primeniti nalog za rad u javnom interesu i ova kazna je adekvatna za ostvarivanje ciljeva kazne, onda sud može pribaviti pristanak okrivljenog u toku održavanja ročišta za određivanje kazne nakon priznanja krivice ili kažnjavajuće presude ili

17 Ibidem, član 45.1.

18 Ibidem, član 43.5.

19 Ibidem., član 57.1.

20 Zakon br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 356.

po objavljivanju presude. Dakle, sud unapred izriče kaznu okrivljenom, a zatim traži od okrivljenog da se izjasni da li daje pristanak da se ova kazna zameni za nalog za rad u javnom interesu.

Treba naglasiti činjenicu da se presuda objavljuje i ako okrivljeni ne učestvuje na ročištu izricanja presude.²¹ Ako osuđeni ne učestvuje u objavljivanju presude, onda više ne postoji procesna faza u kojoj sud može da dobije pristanak okrivljenog. Dakle, u ovoj situaciji nemoguće je izreći nalog za rad u javnom interesu.

Davanje pristanka osuđenog lica za zamenu zatvorske kazne ili novčane kazne nalogom za rad u javnom interesu ne predstavlja priznanje krivice. Iz tog razloga, član 383. Zakonika br. 08/L-032 o krivičnom postupku u ovim slučajevima ne predstavlja smetnju u ovim slučajevima da okrivljeni podnese žalbu zbog netačnog ili nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja.

Trajanje naloga

Ako sudija, uz pristanak osuđenog, odluči da izrekne nalog za rad u javnom interesu, onda sudija mora da odluči koliko sati osuđeni mora da obavlja rad u javnom interesu i u kom vremenskom intervalu mora da obavi ove sate rada.

Broj radnih sati u javnom interesu ne može biti manji od 30 niti veći od 240 radnih sati. Takođe, u presudi sudija mora da odredi i vremenski rok u kome osuđeni mora da obavlja radne sate koje mu je odredio sud. Rok u kome osuđeni mora da obavlja ovo radno vreme ne može biti duži od 1 godine²².

Osim ovih ograničenja, sudija nema drugih ograničenja u pogledu broja sati rada u javnom interesu koje je osuđeni dužan da obavi, niti u pogledu vremenskog intervala u kome osuđeni mora da obavi ove sate rada u javnom interesu. Dakle sudija, na osnovu okolnosti slučaja, osobina osuđenog itd. treba da proceni koliko sati rada za u javnom interesu osuđeni mora da odradi i u kom vremenskom intervalu, kako bi ostvario ciljeve izrečene kazne. U ovom slučaju, sudija treba da razmotri javnu korist od rada u javnom interesu kao nešto sporedno. Ciljevi kažnjavanja treba da budu primarni, a to je sprečavanje počinioca da ubuduće čini krivična dela i njegova rehabilitacija.

Identična je situacija kada se kao zamena za novčanu kaznu izda nalog za rad u javnom interesu. Međutim, u ovim situacijama broj sati rada u javnom interesu treba da bude povezan sa visinom kazne. Prema KZRK²³, u ovim slučajevima radni dan od osam (8) sati se procenjuje na 20 evra. Matematički, sudija bi trebalo da proceni sat rada na 2,5 evra i da broj sati rada odgovara visini kazne.

21 Zakon br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 365.4.

22 Krivični Zakonik republike Kosovo br. 06/L-074, član 45.

23 Ibidem, član 43.5.

5 OPOZIV NALOGA

Ako nakon proteklog vremena koji odredi sud osuđeni ne obavlja rad u javnom interesu, sud će ovaj nalog opozvati u skladu sa razrađenim postupkom iz poglavlja 8. ovog priručnika.

U slučaju opoziva naloga, u slučajevima kada je nalog izdat kao zamena za zatvorsku kaznu ili novčanu kaznu, ne uzima se u obzir kazna koja je zamenjena nalogom o radu u javnom interesu. Drugim rečima, ako je okrivljeni osuđen na efektivnu kaznu zatvora u trajanju od 6 meseci i ova kazna je zamenjena nalogom o radu u javnom interesu, u slučaju opoziva kazne ne treba značiti da će okrivljenom biti vraćena kazna od šest (6) meseci efektivnog zatvora. Ali, u ovim slučajevima je relevantan broj časova rada u javnom interesu, koje osuđeni nije obavio. Prema ZKPRK²⁴, Za svakih osam (8) sati neobavljenog rada u javnom interesu izriče se jedan dan zatvora. Tako, recimo, ako je osuđeni bio u obavezi da obavi 100 sati rada, a obavio je samo 20, sud će naložiti zatvorsku kaznu za 80 sati neobavljenog rada, što u konkretnom slučaju iznosi 10 dana efektivne zatvorske kazne.

Dok, KZRK nema nikakvu posebnu odredbu u vezi sa slučajevima kada je osuđenom zamenjena novčana kazna nalogom za rad u javnom interesu. U ovim slučajevima, u smislu načela in dubio pro reo, ne treba implicirati da se primenjuje odredba po kojoj će osuđeni biti dužan da služi kaznu zatvora. Ovakvo analogno tumačenje ne ide u prilog okrivljenom, jer bi ovakvo tumačenje otežalo položaj okrivljenog, koji je imao i pre zamene novčane kazne nalogom za rad u javnom interesu, ako bi mu se odredila efektivna kazna zatvora.

Stoga, u slučajevima neobavljanja rada u javnom interesu prema nalogu za rad u javnom interesu, u kojima je kazna zamenjena novčanom kaznom, sud mora naložiti osuđenom da plati novčanu kaznu, pri čemu za svakih osam (8) sati neobavljenog rada, sud će odrediti kaznu od 20 evra.

Dok, ako okrivljeni ne plati niti novčanu kaznu, onda novčanu kaznu izvršava sud, u skladu sa odredbama navedenim u Poglavlju III Zakona br. 08/L-132 o izvršenju krivičnih sankcija. Dakle, dug koji proističe iz izrečene novčane kazne izvršava se prema odredbama Zakona o izvršnom postupku.

Međutim, prilikom izricanja novčane kazne, Sud može primeniti i član 43.3. KZRK-a koji propisuje „Ako osuđeno lice ne želi ili ne može da plati novčanu kaznu, sud može novčanu kaznu da zameni zatvorskom. Kad se kazna zatvora zamenjuje novčanom kaznom, jedan (1) dan u zatvoru računa se kao dvadeset (20) evra od novčane kazne. Kazna zatvora ne može bude duža od tri (3) godine“. Međutim, primenu ove odredbe sud

mora unapred utvrditi u presudi. Drugim rečima, ako primena ovog člana nije utvrđena u presudi u slučajevima novčane kazne, novčana kazna se izvršava prema odredbama Zakona o izvršnom postupku, a ukoliko se primena ove odredbe ne istakne u presudi, onda se novčana kazna srazmerno pretvara u kaznu zatvora.

6 NALOG ZA RAD U JAVNOM INTERESU KOD MALOLETNIKA

Nalog za rad u javnom interesu pojavljuje se i u krivičnim predmetima protiv maloletnika. Krivični postupci protiv maloletnika, zbog specifičnosti maloletnika, su posebni postupci. U ovim slučajevima, najbolji interes dece uključene u ovaj krivični postupak je primarna svrha krivičnog postupka. Ove specifičnosti se ogledaju i u nalogu za rad u javnom interesu. Specifičnosti u ovom pravcu se javljaju kako u vezi sa izricanjem ovog naloga, tako i u odnosu na njegovo izvršenje.

Osnovno krivično zakonodavstvo u slučajevima maloletnika je Zakonik br. 06/L-006 pravde o maloletnicima. Ovaj zakonik sadrži i odredbe koje se odnose na izdavanje naloga za rad maloletnika u javnom interesu i izvršenje ovog naloga u ovim slučajevima.

Kao i u slučaju krivičnog zakonodavstva za odrasle, tako i u slučaju Zakona br. 06/L-006 pravde o maloletnicima, nalog za rad u javnom interesu se daje u različitim oblicima. U slučaju maloletnika, Zakon br. 06/L-006 pravde o maloletnicima predviđa nalog za rad u javnom interesu kao meru diverziteta, kao i nalog za rad u javnom interesu kao kaznu. Štaviše, u predmetima protiv maloletnika, nalog za rad u javnom interesu je predstavljen i kao mogućnost da se kazna zameni novčanom kaznom.

Počevši od specifičnosti krivičnog postupka prema maloletnicima, izraženije su implikacije ovih razlika između naloga za rad za u javnom interesu kao mere diverziteta, kazne i mogućnosti zamene kazne novčanom kaznom. Stoga će se, shodno ovom priručniku, posebno tretirati nalog za rad u javnom interesu kao mera diverziteta, kao kazna i kao mogućnost da se kazna zameni novčanom kaznom, zbog jasnoće.

Rad u javnom interesu kao mera diverziteta

Prema Zakonu br. 06/L-006 maloletničkog pravosuđa, mere raznovrsnosti imaju za cilj da spreče, kada je to moguće, pokretanje sudskog postupka protiv maloletnog počinioca, da pomognu pozitivnoj rehabilitaciji i reintegraciji maloletnika u njegovu zajednicu u cilju sprečavanja recidivističkog ponašanja²⁵. Zakon br. 06/L-006 pravde maloletnika utvrdio je ukupno 16 različitih mera koje se mogu izreći maloletnicima. U okviru ovih mera obuhvaćeno je i obavljanje rada u javnom interesu, u skladu sa sposobnostima maloletnog počinioca da obavlja takav rad. Mere diverziteta izriče državni tužilac²⁶. Mera za obavljanje rada u javnom interesu mogu se izreći uz druge mere diverziteta, prema specifičnostima svakog slučaja i ocene državnog tužioca²⁷.

25 Zakon br. 06/L-006 pravde maloletnika, član 19.

26 Napomena: Jedini izuzetak je policijsko upozorenje kao mera diverziteta, koje izriče policijski službenik, uz dozvolu državnog tužioca za maloletnike. Zakon br. 06/L-006 pravda maloletnika, član 21, par. 2 i 3.

27 Zakon br.06/L-006 pravde maloletnika, član 20.

--> Uslovi za izricanje naloga za rad u javnom interesu

Rad u javnom interesu kao mera diverziteta može se izreći maloletniku koji je navršio 14 godina, a nije navršio 18 godina²⁸.

Ova mera se može izreći za krivična dela za koja je propisana kazna zatvora do tri (3) godine. U slučaju krivičnih dela učinjenih iz nehata, ovaj nalog se može izdati i za krivična dela za koja je zaprečena kazna zatvora do pet (5) godina, izuzev krivičnih dela koja kao posledicu imaju smrt²⁹.

Da bi se rad u javnom interesu izrekao kao mera diverziteta, moraju biti ispunjeni uslovi za izricanje mera diverziteta, a to su:

- 1] Prihvatanje odgovornosti za krivično delo od strane maloletnika;
- 2] Izražavanje spremnosti maloletnika da se dogovori sa oštećenim i;
- 3] Pristanak maloletnog lica ili roditelja, usvojioca ili staratelja u ime maloletnog lica za sprovođenje izrečene mere diverziteta.

Treći kriterijum, pristanak, u slučaju mere diverziteta za rad u javnom interesu, mora dati samo maloletnik. Dakle, roditelj, usvojilac ili staratelj ne može u ime maloletnika dati pristanak za izdavanje naloga za rad u javnom interesu kao mere diverziteta³⁰.

Ako su ovi uslovi ispunjeni kumulativno, državni tužilac može izreći meru diverziteta za obavljanje rada u javnom interesu i odlučiti da ne pokrene krivični postupak.

--> Trajanje mere

Prilikom izricanja mere diverziteta za obavljanje rada u javnom interesu, državni tužilac je dužan da odluči i o trajanju naloga za rad u javnom interesu. Shodno tome, državni tužilac mora da odredi broj radnih sati koje maloletnik mora da obavi, kao i vremenski interval u kome to radno vreme mora da obavlja.

Broj radnih sati u javnom interesu ne može biti manji od 10 radnih sati niti veći od 60 radnih sati. U okviru ovih limita, državni tužilac će odlučiti uzimajući u obzir specifične okolnosti svakog slučaja, uvek sa ciljem da ova mera posluži maloletniku u pozitivnoj rehabilitaciji i njegovoj reintegraciji u svoju zajednicu kako bi se sprečilo recidivno ponašanje³¹.

U pogledu vremenskog intervala u kome se ovo radno vreme mora obaviti, Zakon br. 06/L-006 pravde maloletnika ne predviđa nikakvu odredbu. U ovom slučaju, referentna tačka može biti odredba koja govori o vremenskom intervalu naloga za rad u javnom interesu kao kazna, koju može primeniti državni tužilac. Dakle, u slučaju izricanja mere

28 Zakon br. 06/L-006 pravde maloletnika, član 20.1. u vezi sa članom 3.1.1.2.

29 Ibidem, član 21.2.

30 Ibidem, član 20.1.1.6.

31 Ibidem, član 20.1.1.6, u vezi sa članom 19.

diverziteta za obavljanje rada u javnom interesu, državni tužilac mora da odluči i o vremenskom intervalu u kome se moraju obavljati sati rada u javnom interesu, a koji vremenski interval ne može biti duži od jedne (1) godine³².

--> Opoziv mere

Ako maloletnik ne ispuni radno vreme u javnom interesu prema meri diverziteta koju odredi državni tužilac, probaciona služba odmah obaveštava državnog tužioca o neispunjenju obaveza od strane maloletnika. Ako se to dogodi, državni tužilac može da odluči da ponovo pokrene redovni krivični postupak³³.

Nalog za rad u javnom interesu kao kazna

Pored toga što je mera diverziteta, nalog za rad u javnom interesu, pored novčanih kazni i zatvorskih kazni za maloletnike, predstavlja se i kao kazna za maloletnike. Dakle, za razliku od rada u javnom interesu kao mere diverziteta, nalog za rad u javnom interesu u ovom slučaju se predstavlja kao kazna za maloletnika koji je izvršio krivično delo. Stoga, kao kaznu, ovaj nalog izriče Sud, po predlogu državnog tužioca, u slučajevima kada sud utvrdi krivicu maloletnika za izvršenje krivičnog dela³⁴.

Nalog za rad u javnom interesu, kao kazna, predstavlja se u dva (2) oblika: kao kazna i kao zamena za institucionalnu vaspitnu meru, zatvor za maloletnike ili kazna novčanom kaznom³⁵. Svi ovi oblici podnošenja naloga za rad u javnom interesu imaju svoje specifičnosti, koje će biti razrađene u nastavku.

Uslovi za izricanje naloga za rad u javnom interesu

Nalog za rad u javnom interesu kao kaznu sud može izreći, u svakom slučaju, samo maloletniku koji je navršio 16 godina, a nije navršio 18 godina. Dakle, za razliku od rada u javnom interesu kao mere diverziteta, rad u javnom interesu kao kazna ne može se izreći maloletnicima između 14 i 16 godina³⁶.

Što se tiče kriterijuma koji moraju biti ispunjeni da bi sud izrekao nalog za rad u javnom interesu, postoji razlika između slučajeva kada se ovaj nalog izriče direktno kao kazna u odnosu na slučajeve u kojima se ovaj nalog izdaje kao zamena za institucionalnu vaspitnu meru, zatvor za maloletnike ili novčanu kaznu.

--> Kada se direktno izriče kao kazna

Naredba za rad u javnom interesu za razliku od odraslih, ne pojavljuje se kao alternativna kazna, već kao kazna, nazovimo je glavnom. To znači da izricanju ovog naloga nije prethodilo izricanje presude od strane Suda, već se ovaj nalog izriče neposredno kao kazna.

32 Ibidem, član 32.5.

33 Ibidem., član 21.5.

34 Ibidem., član 12.2. i 32

35 Ibidem, član 32.

36 Ibidem., član 12, par. 2 i 3.

Za razliku od svih drugih slučajeva, u slučajevima kada Sud izriče ovaj nalog kao kaznu maloletniku, Zakonik br. 06/L-006 pravde o maloletnicima ne zahteva pristanak maloletnika³⁷. Ovo se odnosi i na ciljeve koje ima kažnjavanje maloletnika, što je najveći interes maloletnika. Dakle, ako sud oceni da je ostvarenje svrhe kažnjavanja maloletnog lica najbolje postignuto ako je maloletnik dužan da obavlja rad u javnom interesu, onda sud može odlučiti da maloletnika obaveže da obavlja poslove u javnom interesu, preko ove naredbe i bez njegovog pristanka. Naravno, uvek uzimajući u obzir specifičnosti svakog slučaja i svakog maloletnika.

Što se tiče slučajeva u kojima se ova kazna može izreći, Zakonik br. 06/L-006 pravde o maloletnicima ne predstavlja nikakva ograničenja. Dakle, sud može za svako krivično delo izreći nalog za rad u javnom interesu, u slučajevima kada ovu kaznu smatra adekvatnom.

--> Kada se izriče kao zamena za institucionalnu vaspitnu meru

U slučajevima kada sud izrekne institucionalnu vaspitnu meru do tri (3) godine, ovu meru može zameniti nalogom za rad u javnom interesu. Zamena institucionalne vaspitne mere u nalogu za rad u javnom interesu može se izvršiti samo ako maloletnik pristane na ovu zamenu³⁸.

--> Kada se izriče kao zamena za maloletnički zatvor

U slučajevima kada sud maloletnicima izriče kaznu zatvora do dve (2) godine, ovu kaznu može zameniti nalogom za rad u javnom interesu. Zamena zatvorske kazne za maloletnika u nalogu za rad u javnom interesu može se izvršiti samo ako maloletnik pristane na ovu zamenu³⁹.

--> Kada se izriče kao zamena za novčanu kaznu

Čak i u slučajevima kada je nalog za rad u javnom interesu izrečen kao zamena za novčanu kaznu, pojavljuju nam se dve (2) različite situacije: Kada se ovaj nalog izriče kao zamena za novčanu kaznu u vreme izricanja kazne i kada se ovaj nalog izriče kao zamena za novčanu kaznu kada maloletnik ne plati izrečenu novčanu kaznu.

--> Kada se nalog izriče kao zamena za izrečenu kaznu

U slučajevima kada sud maloletniku izrekne novčanu kaznu, Sud ovu kaznu može zameniti nalogom za rad u javnom interesu. Zamena kazne novčanom kaznom nalogom za rad u javnom interesu može se izvršiti samo ako maloletnik pristane na ovu zamenu. Ne postoji odredba kojom se utvrđuje visina kazne maloletnika novčanom kaznom, koju sud može zameniti. Stoga, Sud, uz pristanak maloletnika, u zavisnosti od specifičnosti slučaja, može zameniti svaku novčanu kaznu, bez obzira na njenu visinu, nalogom za rad u javnom interesu⁴⁰.

37 Ibidem, član 32.

38 Ibidem, član 32.2.

39 Ibidem.

40 Ibidem, član 32.2.

--> Kada je nalog izrečen kao zamena za neplaćenu kaznu

Za razliku od slučaja kada se nalog za rad u javnom interesu predstavlja kao zamena za novčanu kaznu koju izriče sud, kao zamena za neizmirenu kaznu, nalog za rad u javnom interesu se iznosi po okončanju krivičnog postupka protiv maloletnog lica.

Ako maloletnik ne želi ili ne može da plati kaznu, sud će mu prvo omogućiti da plati kaznu u ratama, ali ne duže od dve (2) godine. Ako i nakon ove date mogućnosti, maloletnik i dalje ne želi ili nije u mogućnosti da plati kaznu, sud može, uz pristanak osuđenog lica, zameniti novčanu kaznu nalogom za rad u javnom interesu koji ne sprečava redovno pohađanje škole i druge radne aktivnosti.

Trajanje naloga

Prilikom izricanja naloga za rad u javnom interesu, sud je dužan da odredi broj radnih sati koje maloletnik mora da obavi, kao i vremenski interval u kome se radno vreme mora obavljati.

Uzimajući u obzir specifičnosti predmeta i maloletnika, Sud će odlučiti o broju radnih sati koje maloletnik mora da obavi. Broj radnih sati u javnom interesu koje će sud naložiti maloletnom licu ne može biti manji od 30 sati rada niti veći od 120 sati rada.⁴¹ Sud mora odlučiti i o vremenskom intervalu u kome maloletnik mora da odradi broj radnih sati koji odredi sud. Ovaj vremenski interval može biti najviše jedna (1) godina⁴².

Opoziv naloga

Ako maloletnik ne postupi po nalogu za rad u javnom interesu, sud će naložiti izvršenje maloletničkog zatvora u srazmernom trajanju, uzimajući u obzir dužinu trajanja rada u javnom interesu koji je obavljen⁴³.

Krivični postupak za opoziv naloga za rad u javnom interesu odrsalih na odgovarajući način se primenjuje i za opoziv ovog naloga u slučaju maloletnika.⁴⁴

Izvršenje naloga

U slučaju izvršenja ovog naloga prema maloletnim licima shodno se primenjuju odredbe kojima se reguliše izvršenje naloga za rad u javnom interesu odraslih⁴⁵.

Međutim, izvršenje naloga za rad u javnom interesu u slučaju maloletnika sadrži neke specifičnosti. Pre svega, treba napomenuti da se u slučaju izvršenja ovog naloga prema maloletnicima posebno mora voditi računa da rad u javnom interesu ne sprečava redovno pohađanje škole ili druge važne aktivnosti. Probaciona služba može zatražiti pomoć ili saradnju sa organom starateljstva ili zakonskim zastupnikom maloletnika, ako je to u interesu maloletnika⁴⁶.

41 Ibidem, član 32.1.

42 Ibidem, član 32.5.

43 Ibidem, član 32.6.

44 Ibidem, član 6.

45 Ibidem, član 97.1.

46 Ibidem, član 97, stav 2 i 3.

Probaciona služba obaveštava sud pismenim izveštajem o svakoj prepreci na koju naiđe tokom izvršenja naloga za rad u javnom interesu. Ako maloletnik ne može da obavlja rad u javnom interesu usled naknadne promene okolnosti za koje nije odgovoran, probaciona služba će od suda tražiti preispitivanje naloga za rad u javnom interesu. U zavisnosti od postignutih rezultata, sud može promeniti nalog ili obustaviti izvršenje mere⁴⁷.

Na ovaj način, u slučaju maloletnika, Zakonik br. 06/L-006 pravde o maloletnicima je predvideo proaktivan pristup Probacione službe i Suda u slučaju izvršenja naloga za rad u javnom interesu. Ovo je predviđeno kako bi ove institucije, čak i tokom izvršenja ovog naloga, stalno vodili računa o tome da se maksimalno poveća interes maloletnika.

47

Ibidem, član 97, st. 4-6.

7 SPROVOĐENJE I NADZOR NALOGA ZA RAD U JAVNOM INTERESU

Nakon što je sud izrekao nalog za rad u javnom interesu, za sprovođenje i nadzor ovog naloga nadležna je Probaciona služba Republike Kosovo. Odredbe koje se odnose na izvršenje ovog naloga su deo Zakona br. 08/L-132 o izvršenju krivičnih sankcija.

Izvršenje naloga za rad u javnom interesu

Kada sud izrekne kaznu nalogom za rad u javnom interesu, presudu sa svim podacima koje poseduje odmah šalje nadležnoj probacionoj službi za izvršenje ove alternativne kazne.⁴⁸

Nakon izrade programa za rad u javnom interesu, Probaciona služba nadzire izvršenje kazne rada u javnom interesu. Ako osuđeno lice ne održava kontakt sa probacionom službom, ili ne ispunjava obavezu koju mu je sud naložio, probaciona služba obaveštava sud nakon provere činjenica i razloga zbog kojih ne održava kontakt, odnosno ne ispunjava obavezu.⁴⁹

Organi centralne i lokalne uprave, institucije i druga pravna lica, kao i fizička lica dužni su da sarađuju sa probacionom službom i regionalnim probacionim kancelarijama u izvršenju kazne izrečene za rad u javnom interesu. U cilju izvršenja ove kazne ministar pravde zaključuje sporazum o saradnji sa ovim institucijama⁵⁰.

Ako osuđeno lice ne obavlja na zadovoljavajući način rad u javnom interesu, što podrazumeva kašnjenje dolaska na posao, neovlašćeno odsustvovanje sa posla, nepoštovanje pravila rada, onda organizacija u kojoj osuđeno lice obavlja rad u javnom interesu obaveštava Probacionu službu. Ukoliko Probaciona služba proceni da obavljanje rada u javnom interesu nije na zadovoljavajućem nivou, ova institucija o tome obaveštava Sud.⁵¹

Probaciona služba prijavljuje sudu uspešno obavljeni rad u javnom interesu. Po prijemu takvog izveštaja, sud donosi odluku kojom se potvrđuje odsluženje alternativne kazne. Kopija odluke dostavlja se Probacionoj službi⁵².

Program rada u javnom interesu

Prilikom izricanja naloga za rad u javnom interesu, sud određuje broj sati koje osuđeni mora da obavi, kao i vremenski interval u kome se rad u javnom interesu mora izvršiti. Kako je obrazloženo, sud prilikom odlučivanja treba da ima za cilj postizanje ciljeva izrečene kazne.

48 Zakon br. 08/L-132 o izvršenju krivičnih sankcija, član 146.1.

49 Ibidem, član 147. i 148.

50 Ibidem, član 148.

51 Ibidem, član 149.

52 Ibidem, član 151.

Međutim, nakon odluke Suda, Probaciona služba Kosova mora da odredi program rada u javnom interesu. Jedan od važnih preduslova u merama ove prirode, kao što je nalog za rad u javnom interesu, jeste izbor odgovarajućeg programa na osnovu potreba i procene rizika, od kojeg osuđenici mogu imati koristi. Ono što se ovim programom želi postići je, između ostalog, rehabilitacija počinilaca krivičnih dela⁵³.

Prema Zakonu, Probaciona služba izrađuje program rada u javnom interesu za osuđeno lice u skladu sa odredbama Krivičnog zakona Kosova i na osnovu njegovih sposobnosti, veština i prošlosti.⁵⁴ Dakle, nema jedinstvenog programa i šablona za obavljanje rada u javnom interesu. Probaciona služba treba da odredi program od slučaja do slučaja. Na osnovu sposobnosti, veština i prošlosti osuđenog, Probaciona služba mora odrediti adekvatan program rada u javnom interesu, u cilju ostvarivanja ciljeva izrečene kazne. Dakle, svakom programu za obavljanje rada u javnom interesu mora da prethodi analiza specifičnosti osuđenog.

Treba naglasiti da mogu nastati situacije kada Probaciona služba mora da promeni program rada u javnom interesu koji je izradila za osuđenika. Ako osuđeno lice zbog promenjenih okolnosti nije u mogućnosti da obavlja rad u javnom interesu, probaciona služba može izmeniti program rada u javnom interesu⁵⁵.

S druge strane, Zakon priznaje i okolnosti kada se izvršenje naloga za rad u javnom interesu može odložiti ili obustaviti. Do ovoga može doći usled: 1) iznenadne bolesti osuđenog lica, koja zahteva lečenje i onemogućava ga da obavlja rad u javnom interesu; 2) smrt člana porodice, koja ga obavezuje da preuzme ulogu glavnog staratelja drugim članovima porodice i sprečava ga da obavlja rad u javnom interesu i 3) druge vanredne okolnosti, koje zahtevaju stalno prisustvo osuđenog lica za humanitarnih razloga i to mu onemogućava da obavlja rad u javnom interesu⁵⁶.

Zahtev za odlaganje ili obustavljanje izvršenja naloga za rad u javnom interesu može podneti sudu osuđeno lice, branilac ili predstavnik probacione službe. Podnošenje zahteva obustavlja obavezu obavljanja rada u javnom interesu dok sud ne odluči o zahtevu⁵⁷.

Po ovom zahtevu, Sud odlučuje u roku od tri (3) dana. Ukoliko se zahtev odobri, utvrđuje se period odlaganja ili obustave, koji može trajati: do izlečenja bolesti ili do dvadeset dana u slučaju smrti člana porodice ili vanrednih okolnosti.⁵⁸

53 Basharat Hussain, Vaheed Chaudhri, Ali Askar, "Od pružanja 'alternativne kazne' do nuđenja 'kazne u zajednici': Istorija i razvoj kazni zajednice u Britaniji", ABC Žurnal naprednih istraživanja, Tom 1, br. 2, 2012, str. 83.

54 Zakon br. 08/L-132 o izvršenju krivičnih sankcija, član 147.1.

55 Ibidem, član 150.1.

56 Ibidem, član 150.2.

57 Ibidem, član 150.3.

58 Ibidem, član 150, st. 4 i 5.

8 POSTUPAK OPOZIVA NALOGA ZA RAD U JAVNOM INTERESU

Poglavlje XXXIV Zakona br. 08/L-032 o krivičnom postupku, koji sadrži samo jedan član [519], govori o postupku za opoziv alternativnih kazni. Naziv ovog poglavlja Zakonika je „Postupak za opoziv alternativnih kazni“, a naziv člana 519. je „Uslovi za opoziv alternativnih kazni“.

Međutim, uprkos činjenici da Krivični zakonik br. 06/L-074 Republike Kosovo [član 46.1.] priznaje tri (3) alternativne kazne (1. uslovna osuda, 2. polusloboda i 3. Nalog za rad u javnom interesu) materija člana 519. Zakonika br. 08/L-032 krivičnog postupka se odnosi samo na uslovnu osudu. U stvari, svi članci u kojima se pominje sadržaj ovog člana bave se samo uslovnom kaznom, a ne sa druge dve (2) vrste alternativnih kazni, poluslobodom i nalogom za rad u javnom interesu. Uprkos činjenici da Krivični zakonik br. 06/L-074 utvrđuje slučajeve kada se vrši opoziv naloga za rad u javnom interesu, koji su razrađeni u drugim poglavljima ovog priručnika, Zakonik br. 08/L-032 krivičnog postupka nema nijedan drugi član koji određuje postupak za opoziv ovog naloga.

U ovoj situaciji, čini se da se u ovom slučaju radi o propustu Zakonika br. 08/L-032 o krivičnom postupku, koji, uprkos činjenici da se i u nazivu poglavlja i u članu pominju sve alternativne kazne, predmet ovog člana se odnosi samo na uslovnu kaznu.

Na osnovu samog naziva poglavlja XXXIV Zakonika br. 08/L-032 o krivičnom postupku, naziv člana 519. ovog zakonika, nedostatak druge odredbe ove prirode i postojanje materijalnih odredbi koje se odnose na slučajeve u kojima se ukida nalog za rad u javnom interesu, do izmena zakonika, odredba člana 519. Zakonika br. 08/L-032 o krivičnom postupku treba na odgovarajući način primeniti u odnosu na nalog za rad u javnom interesu. To je zato što to nije u cilju Zakonika br. 08/L-032 o krivičnom postupku i Krivičnog zakonika br. 06/L-074, tako da ova oblast ostaje nepokrivena. Nepokrivanje ove oblasti procesnom odredbom pretvorilo bi nalog za rad u javnom interesu u fakultativnu kaznu, bez mogućnosti za njegov opoziv. Ovo bi onda izgubilo smisao materijalnih odredbi. Stoga, u konkretnom slučaju, treba primeniti na odgovarajući način odredbu člana 519. Zakonika br. 08/L-032 o krivičnom postupku u vezi sa opozivom naloga za rad u javnom interesu.

Početak postupka i nadležnost

Ako osuđeno lice ne održava kontakt sa probacionom službom, ili ne ispunjava obavezu koju mu je sud naložio, probaciona služba treba da obavesti sud nakon provere činjenica i razloga zbog kojih osuđeni ne održava kontakt, odnosno ne ispunjava obavezu.⁵⁹ Obaveštenje se dostavlja Osnovnom sudu, koji je doneo osuđujuću presudu⁶⁰.

59 Ibidem, član 148.2.

60 Zakon br. 08/L-032 o krivičnom postupku, shodno tome, član 519.1.

U ovom slučaju, slučaj ne mora nužno da vodi isti sudija/sudsko veće koje je izreklo osuđujuću presudu. Dakle, u ovoj situaciji, postupak za ukidanje naloga za rad u javnom interesu smatra se novim predmetom, koji se dodeljuje sudiji, po redovnom postupku za raspodelu predmeta.⁶¹ Polazeći od činjenice da odlučivanje pripada sudskom veću, nadležni sud prilikom dodeljivanja predmeta treba da imenuje veće od tri (3) sudije, koje čine predsednik veća i dva (2) člana veća.⁶²

Odvijanje postupka i odluka

Postoje dva (2) procesna momenta koji se odnose na odvijanje postupka za opoziv naloga za rad u javnom interesu, a to su radnje koje je preduzeo predsednik veća, pre održavanja ročišta, i s tim povezane radnje veća, tokom i nakon održavanja ročišta.

Prilikom pokretanja postupka, pre održavanja ročišta za opoziv naloga za rad u javnom interesu, predsednik veća saslušava osuđeno lice kada je dostupno i postavlja neophodna pitanja radi dokazivanja činjenica i prikupljanja dokaza koji se odnose na presuđivanje slučaja, a zatim spise šalje veću. U slučaju ako osuđeno lice nije dostupno, predsednik veća analizira dosije i spise šalje veću⁶³.

Nakon toga, predsednik veća zakazuje sednicu veća o čemu obaveštava državnog tužioca, osuđenog i oštećenog. Izostanak stranaka i oštećenog ili žrtve ako su uredno pozvani ne sprečava održavanje sednice veća⁶⁴.

Ako veće oceni da osuđeni nije postupio u skladu sa svojim obavezama u skladu sa sudskom presudom, onda sud donosi presudu u skladu sa materijalnim odredbama koje se odnose na nalog za rad u javnom interesu (vidi poglavlje 5. ovog Priručnika).

---

61 Ibid, shodno tome, član 519.2.

62 Ibidem, shodno tome, član 519.2, koji se odnosi na član 19.1.1.21.

63 Ibidem., shodno tome, član 519.2.

64 Ibidem, shodno tome, član 519.3.

